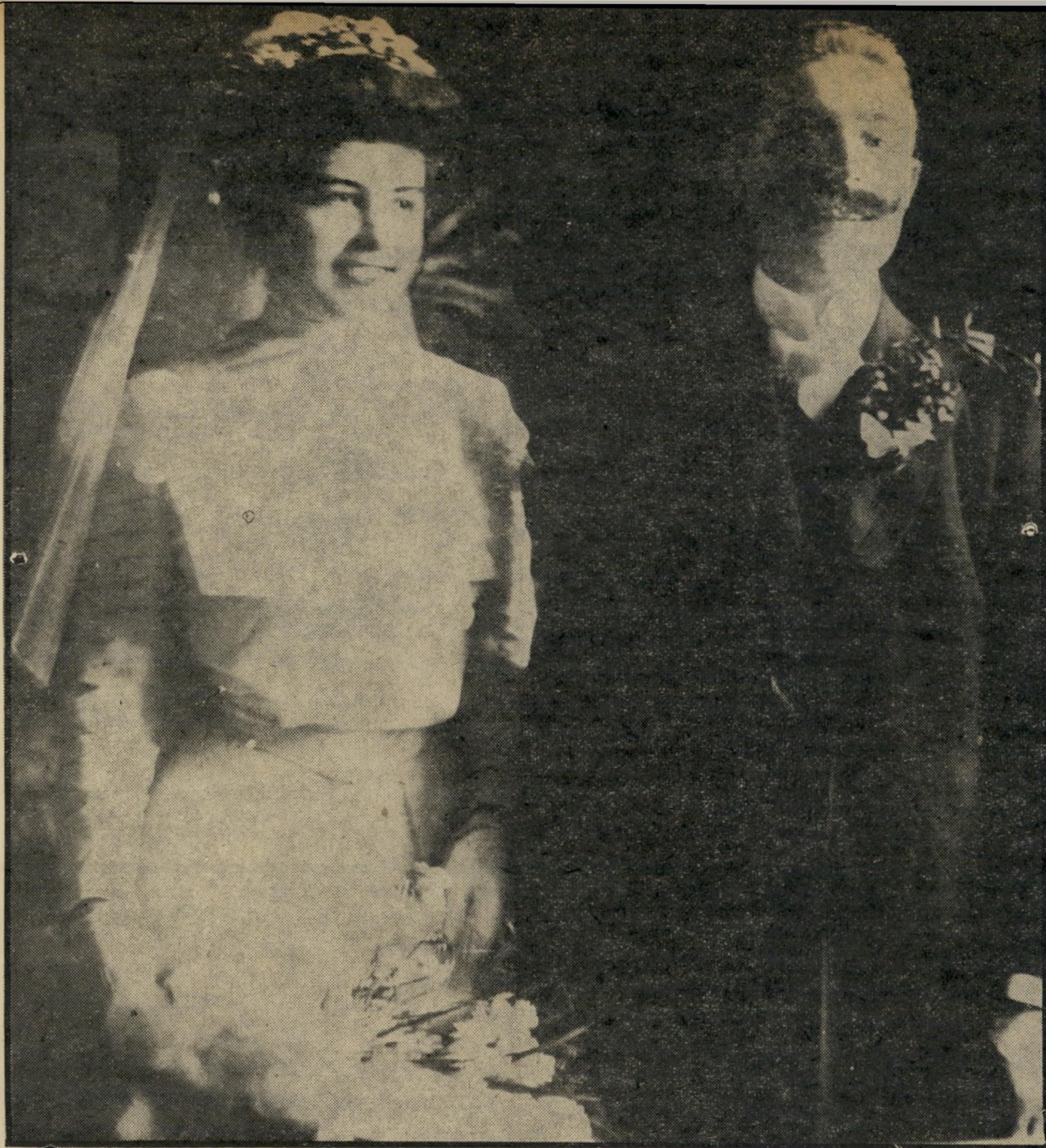

ומשמש כראש מחלק התעופה של השוק האירופי המשותף וכמו שאומרת עליו אמו: "הוא כבר לא גרוברג, הוא כבר לורד אנגלי".

מספרת סבתא גרוברג: "היה לי קשה לגדל את הילדים, אבל יש לי סיפוק. אני חיה עם צעירים ועובדת את הנעורים עוד פעם ועוד פעם. עם כל בת, עם כל נכדה, עם כל נינה וכעת עם החימש ה' מקסים, פלג.

ומוסיפה הבת אירנה: "אמא תמיד אומרת שהנכדים והילדים הם מקור למידה. היא תמיד אומרת שהיא כל הזמן לומדת מהילדים שלה, מהנכדים שלה ומהנינים שלה."

לאנה גרוברג חשעה נכדים, 14 נינים וחמיש אחד. היא אינה חיה מוזיקונו. היא חיה בצורה מפליאה את ההווה. קוראת ספרים, פעם בשבוע עיתון בגרמנית, צופה בחדשות בטלוויזיה ואומרת: "אני לא כל כך חכמה להביע דיעה, אבל אני יכולה להגיד שבגין לא מוצא חן בעיני". לשר אברהםצירא היא קוראת "אבו חזירא".

אחרי שנפטר בעלה, כשהיתה בת 50, היא לא נישאה שנית, והיא מסבירה: "כשהתאלמנתי היתה לי מטרה: לא להיות תלויה בגבר, להיות עצמאית. זה היה קשה מאוד, אבל אני מאמינה שכל אשה צריכה להיות בשביל עצמה. אני לא מסכימה שאשה צריכה לגדול ליד מישוהו ולהיות צל של מישוהו."

יש לה דיעות מתקדמות שלא היו מביי שות אף צעירה: "אני מסכימה עם דרך החיים של הצעירים של היום. אני חושבת שזה נכון לחיות יחד. לפני שמחליטים להתחתן צריכים להיות בטוחים, צריכים להרגיש שזה הדבר הנכון, ולא כמו לפני שנים, כשלקחו שני אנשים וקבעו: זה זוג."

לפני שנה הפנינה איריס, בתם של דוד ו' זיוה תלם, ביום נישואיה לרמי סמסון. הם מתגוררים בבית המישפחה בהרצליה.

הסופר האהוב על סבתא גרוברג הוא האנס האבה, הספר האהוב עליה הוא השיעור לגרמנית של זיגפריד לנץ, והיא אהבת במיוחד לקרוא ביוגרפיות. יש לה ביקורת על ספרות מודרנית והיא אומרת: "יש בספרות המודרנית יותר מדי סכס. אני מבינה שסכס זה חשוב ומעניין ומגרה לקריאה, אבל כשיש יותר מדי מכל דבר זה מוגזם."

"כליכך אוהבת את החיים"

סבתא גרוברג מאושרת. היא יודעת כי חיה חיים מלאים. היא אוהבת את החיים ונאחזת בהם בכל כוחה. באוזני נכדתה זיוה, התוודתה פעם: "אני לא רוצה למות. אני כליכך אוהבת את החיים האלה, יש בי כליכך הרבה אהבה ואני

(המשך בעמוד 54)

שמתחתנים, כדי להכיר טוב יותר זה את זה. אין צורך להתחתן בכלל, אפשר לחיות ביחד. לדבריה הזוגות הנשואים של היום מאושרים יותר מבני דורה מכיוון שהנישואים אינם נכפים עליהם.

העתיקה. לא הבנתי מה היא רוצה ממני — אנגלית לא הבנתי, ערבית לא הבנתי. היא דיברה צרפתית והבנתי אותה, אבל לא יכולתי לענות. החלטתי ללמוד אנגלית. זה היה קשה, גם לתפור כל היום וגם ללמוד בערב ובכל זאת נרשמתי לבית-ספר ברויץ, וכך יכולתי לדבר עם הקליינטים. היו לי כל מיני קליינטים: ערבים נוצרים מכובדים ויהודים. הם אהבו אותי, וכש נסעו תמיד הביאו מתנות.

"כשאירנה התחתנה נתנה לה מישפחה קרקוריאן מתנה נהדרת. כשהיתה חתונה במישפחה קרקוריאן, תפרתי את שימלת הכלה ואת שמלות המישפחה. הומיני אוי תי לחתונה, כל אחד קיבל איזו מתנה קטנה ואנחנו קיבלנו קופסה מקרמיקה."

"לא להיות

תלויה בגבר"

את חמשת ילדיה יו'יק, וישיק, הלנה, אירנה וסטפניה שלחה אנה גרוברג ללמוד בחוץ-לארץ. יו'יק הפך למלונאי מצליח ובנה את המלונות החיפאיים כרמליה ודפנה. סטפניה, שהיא היום בת 78, נישאה לרופא ועובדת עד היום כאחות-פיסיטרפיסטית בבית-חולים. הל' נה, המכונה הלנה, אמה של זיוה תלם, היא בת 73 ופעילה בויצ"ו.

אירנה בת ה-72 שנראית צעירה בהרבה מגילה היא מורה לאנגלית. העובדת ב' מיקצועה עד היום. אירנה האלמנה מתגוררת עם אמה בדירת-שיכון מטופחת ב' שכונת רוממה בחיפה.

וישיק הוא המצליחן של המישפחה. הוא בוגר בית-הספר לדיפלומטים בווינה, והיה מנהל התעופה האזרחית הראשון בארץ. שמו הרשמי הוא ויקטור גור. הוא נשוי לאשה אנגליה, מתגורר בלונדון

זמן אני עוד אחיה, אני צריכה לעבוד כשהקשה. "כשהיית ילדה קטנה, אמא שלי חשבה שאני אהיה בחברה הגבוהה, וששביל זה צריך ללמוד צרפתית. קיבלתי שיעורים בצרפתית, אבל כשבאתי לארץ היו לי דאגות אחרות. שכחתי מהצרפתית. "היה בירושלים צייר, אבל פאן, הוא היה קרוב שלי וגר לא רחוק מהבית שלנו. יום אחד הוא שלח לי קליינטית, גברת קרקוריאן. היא היתה ארמנית מהעיר

"אז חשבתי: לא חשוב מה למדתי בווינה, לא חשוב שזה תענוג גדול בשר בילי להלביש את הילדים שלי כמו ב' בות — אני חוזרת לבשל תפוחי-אדמה. "גו, טוב זה לא היה פשוט, אחרי שנסעתי לווינה ועבדתי כתופרת, שכחתי בינתיים לבשל, לערוך שולחן, לא הייתי עקרת-בית טובה. בעלי אמר: מול ש' אמא יודעת לפחות לתפור. אז לקהתי לי ארבע ילדות שיעבדו אצלי, רציתי להיות עצמאית. חשבתי מי יודע כמה

דוד ראשון ושני אנה ורוברט גרוברג וישיקים. מימין לשמאל: אירנה, ד"ר קרול ברנפלד, סטפה, הלנה וויקטור. ורוברט נפטר לפני ארבעים ושש שנים. אנה העדיפה להיות עצמאית ולא נישאה שוב.